

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Зорница Димова Стоянова*
УНСС

Научна специалност 3.8. Икономика и управление (Аграрен мениджмънт) ”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност 3.8. Икономика и управление (Екоикономика)* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №528/11.03.2022 на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Любомир Венциславов Левичаров*

Тема на дисертационния труд: *Усъвършенстване управлението на екологичните конфликти с прилагане на медиация*

1. Информация за дисертанта

Любомир Левичаров се е обучавал по докторска програма към *катедра Икономика на природните ресурси, Бизнес факултет* на УНСС по *научна специалност 3.8. Икономика и управление (Екоикономика)* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 680/27.03.2017. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2017 – 2022.

Докторант Левичаров получава бакалавърската си степен по „Икономика на индустрията“ през 2014 година, а две години по - късно получава магистърска степен по специалността Финанси в УНСС.

От 2020^{-та} година Любомир Левичаров заема длъжността главен експерт "Икономически анализи и политика" и икономически анализатор в БТПП. Владее английски и немски език.

Впечатление прави разнообразната експертна и проектна дейност на кандидата. Той е член на: Комисията по доходи и жизнено равнище към

Националният съвет за тристранно сътрудничество, Комисията по бюджетна политика също към Националният съвет за тристранно сътрудничество, работна група по финансова грамотност към Министерство на финансите, работна група 26 по финансови услуги към Министерство на финансите. Участва като икономически анализатор и експерт в четири проекта. Те са както следва: Устойчивата заетост и превенция на тежестта, ОПРЧР 2014-2020, Бъди дигитален, ОПРЧР 2014-2020, Насърчаване на приноса на неправителствения сектор към прилагането на политики за активиране на неактивната младеж и дълготрайно безработните, ОПДУ 2014-2020, Дигитални МСП – стимулиране на приноса на МСП в прилагането на политики за дигитализация на икономиката, ОПДУ 2014-2020. Любомир Левичаров участва и в доброволческа дейност като член на попечителския съвет на ОББ Пенсионно осигуряване - ОББ УПФ и ОББ ППФ.

Като задочен докторант е изпълнявал задачите, поставени в индивидуалния план в установените срокове. Положил е успешно всички докторантски изпити.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Любомир Левичаров се състои от увод, изложение в четири глави, основни изводи и препоръки, списък на използваната литература и приложения. Общият обем на дисертацията е 156 печатни страници. Дисертацията съдържа 5 таблици и 14 фигури. В използваната литература, представена в края на дисертационния труд, литературните източници на кирилица и латиница са равномерно разпределени. Броят им е 113, от които 64 на български език и 49 на английски език.

Дисертационният труд е написан на висок научен стил с необходимата терминология. Разработката е балансирана и съизмерна.

Дисертацията е посветена на актуална проблематика, насочена към усъвършенстване на управлението на екологичните конфликти с прилагане на медиация. Предизвикателствата, свързани със съхраняването на природните ресурси и опазването на околната среда налагат търсенето на работещи механизми за успешно разрешаване на възникнали екологични спорове и конфликти. Темата е заложена и като основен приоритет на екологичната политика на ЕС. Левичаров добре аргументира актуалността на темата, като обръща специално внимание на медиацията, която е от изключителна важност и играе съществена роля в разрешаването на екологични конфликти и спорове.

Докторантът използва коректно литературните източници, те са по темата на дисертационния труд. Това е доказателство за информираността на Левичаров и доброто познаване на литературата по изследваната тема.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основното съдържание на дисертационния труд е в четири глави. Целта, която е определена в дисертацията е да се разкрият теоретичните и методични основи на медиацията като универсален подход за решаване на екологични спорове и на тази основа да се анализират и оценят добрите практики в областта на медиацията, при отчитане спецификата на административните отношения, както и да се синтезират и предложат методически подходи, и практически стъпки и решения за осъществяване на успешна медиация. За постигането на тази цел умело са формулирани 7 задачи, които са реализирани от докторанта в разработката. Докторант Левичаров: 1) изяснява основните характеристики на системите за управление на екологични конфликти, прилагани от местните общности под формата на целенасочени медиационни въздействия за регулиране на поведението на участниците в тях; 2) представя и оценява приложимостта на алтернативни методи за разрешаване на правни спорове в областта на екологията и опазване на околната среда; 3) разработва методическа рамка на изследването, която съдържа логическата последователност на етапите, отделните дейности, резултатите и начините за постигането на приложима процедура за медиация по възникнал или евентуален екологичен спор; 4) оценява правната рамка на медиацията и на приложимостта ѝ при екомедиация; 5) осъществява анализ и оценка на текущото състояние, свързано с прилагането на добри практики в областта на административните спорове и в частност в екологията и опазването на околната среда; 6) предлага мерки, механизми и дейности, насърчаващи заинтересованите страни да използват медиация; 7) формулира стратегически насоки за мониторинг и изграждане на капацитет по екологични конфликти.

За обект са избрани екологичните конфликти, а за предмет - управлението на екологични конфликти чрез медиация.

Формулираната в изследването теза е, че осъществяването на ефективна медиация при управлението на екологични конфликти и спорове допринася за разширяването на гражданския контрол при използване на ресурсите и зачитане на правата на участващите. В рамките на дисертационното изследване са тествани 3 логично формулирани от

докторанта изследователски хипотези. Те са свързани с отхвърляне или потвърждаване на твърденията, че:

- ✓ Медиацията като способ за алтернативно решаване на спорове може да бъде утвърдена като реална алтернатива и ефективен метод за уреждане на екологични конфликти, и за постигане на устойчиви споразумения между страните на спора;
- ✓ Медиацията е подход, който дава възможност екологичните конфликти да се уреждат и приключват със споразумение, с което се запазват устойчиви отношения между страните и за в бъдеще;
- ✓ Разширяването и усъвършенстването на приложима правна рамка, свързана със Закона за медиацията, ще ускори утвърждаването на медиацията при уреждане на екологичните спорове чрез индивидуализирани правни норми и целенасочено прилагане на принципите, отчитащи спецификата на управлението на екологичните конфликти.

Първа глава е озаглавена теоретични основи на управлението на екологични конфликти и екомедиация. Разглеждат се теориите, свързани със същността и особеностите на екологичните спорове и конфликти. Интерес представлява вторият параграф, в който са представени спецификите на управлението на екологичните конфликти и възможностите за управлението им. Третият параграф представя предмета и основната цел на медиацията като доброволна процедура за извънсъдебно решаване на спорове. В тази част положително може да бъде оценена представената регламентация на медиацията и прилагането и в международен аспект. В четвъртия и петия параграф логично е описана общата правна рамка на медиацията и класическата съдебна процедура за решаване на екологични спорове по опазване на природната среда и биологичното разнообразие, както и правната и нормативна рамка за регулиране на института на медиацията за решаване на екологични спорове чрез прилагането на успешна медиационна процедура.

Втора глава представя методологичната основа на екомедиацията и съдържа три параграфа, като са представени принципите и процедурата по екомедиация, изведени са фазите на процеса по медиация и се включва методическата рамка за анализ и оценка на процеса на изпълнението на медиацията. Докторант Левичаров умело съчетава прилагането на нормативния, сравнителния и анкетния метод, както и провеждането на дълбочинни интервюта.

Особен интерес в трета глава заслужава анализът и оценката на състоянието на медиацията и на приложението на статута на

екомедиацията в България. Направена е оценка на правната рамка на медиацията в България и на приложимостта ѝ при екомедиацията. Умело са анализирани и оценени предметът и състоянието на общата правна рамка на медиацията, както и правната уредба на медиацията, заложена в Закона за медиацията. Докторантът с основание твърди, че направеното проучване по отношение на правната рамка на алтернативните методи за разрешаване на спорове показва, че тя все още не е достатъчно развита, като в нея се откриват и противоречия, които се явяват предизвикателство за провеждането на медиация. Положителна оценка в тази глава може да бъде дадена на анализираните добри европейски практики, прилагани при медиация на европейско ниво и възможностите за тяхното приложение в България. В тази част на разработката е представено текущото състояние на медиацията в страната. Интерес представлява анализът на информираността и мотивацията за прилагане на екомедиация при екологични спорове.

Висока оценка заслужават препоръките и насоките за постигане на успешна медиация за решаване на конфликти с екологична насоченост, дадени в четвърта глава. В първия параграф се дават препоръки за нормативни промени на медиацията по административни спорове и възможностите за прилагане на успешна екомедиация, като са предложени конкретни както рестриктивни, така и стимулиращи мерки за популяризиране на екомедиацията. Вторият параграф представя стратегически подходи и сценарии за мониторинг и изграждане на капацитет за решаване на екологични конфликти, като е обърнато специално внимание на водещите принципи при прилагане на медиационната процедура.

В края на дисертационния труд Любомир Левичаров извежда основни изводи и препоръки, които следват от направените в разработката анализи и оценки.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертацията могат да се очертаят научни и научно-приложни приноси, най-съществените, от които са:

✓ Обогатени са теоретичните основи на управлението на екологични конфликти чрез медиация и е доизяснена правната рамка на медиацията и класическата съдебна процедура за решаване на екологични спорове по опазване на природната среда и биологичното разнообразие и нормативната рамка за регулиране на медиацията за решаване на

екологични спорове чрез прилагането на успешна медиационна процедура.

✓ Разработена е методическа рамка за изследване на управлението на екологични конфликти чрез медиация, която отчита логическата последователност на етапите на медиацията, отделните дейности, резултатите и начините за постигането на приложима процедура за медиация по възникнал или евентуален екологичен спор.

✓ Представен е анализ на текущото състояние, свързано с прилагането на добри практики в областта на административните екологични спорове и е оценена информираността на страните по екологични спорове за познаването на възможностите за алтернативно разрешаване на конфликти. Анализите и оценките са практико-приложен принос, който има голямо значение за усъвършенстване процеса на медиацията.

✓ Разработени са мерки и предложения, насърчаващи заинтересованите страни да използват медиация и са формулирани стратегически насоки за мониторинг и изграждане на капацитет по решаване на екологични конфликти.

Приемам приносите, формулирани от докторант Левичаров. Те са коректни и отразяват резултатите, постигнати в дисертационния труд.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторант Левичаров е приложил доказателствен материал за отзвук на изследването му в специализираната литература. Той е представил два доклада от конференции, публикувани в сборници и издадени от Издателски комплекс – УНСС. Те са пряко свързани с тематиката на дисертационния труд и отразяват основни части от него, като публикациите са в периода 2018-2020 година.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд, като съдържа необходимата логическа последователност. В него са включени общата характеристика на разработката, структурата и съдържанието и кратко изложение на дисертационния труд, приносите и публикациите по темата на дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към докторант Левичаров имам препоръка да изведе основните насоки, препоръки и предложения в самостоятелна разработка, която да подпомогне Законодателя и експертите в практиката да бъде усъвършенстван процеса на медиацията за управлението на екологични конфликти, да бъдат отстранени пропуските в нормативната уредба и да се стимулира и популяризира прилагането на медиационната процедура за решаване на екологични спорове.

8. Заключение

Дисертационният труд на Любомир Левичаров представлява самостоятелно изследване на актуален проблем, разработен задълбочено и съдържащ всички необходими приноси за изисканата степен. Докторантът показва задълбочени знания в областта на управление на екологични конфликти чрез медиация и показва възможности за провеждане на самостоятелно качествено научно изследване. Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности в УНСС.

На основа на гореизложеното, оценявам положително разработката и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по докторска програма „Икономика и управление (Екоикономика)“ на Любомир Венциславов Левичаров.

12.05.2022 / София

Подпис: